

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће и ванредних бројева. Преплата се шаље „Уредништву Полицијског Гласника или дотичним окружним и средњим властима, или на пошти. Цена је листу: чиновницима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште, годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механџијама годишње 16, полугодишње 8 динара. Жаандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну ови се по овој цени могу преплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовога Величанства Краља Петра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 6. закона о местима, — решено је:

да се заселак Белановица, који постоји у атару села Калашевца, у срезу качерском, округа рудничког, по изјављеној жељи његових становника, прогласи за варошицу под истим називом „Белановица“, с тим, да ова нова варошица остане и даље у саставу садање општине калашевачке, у истом срезу и округу.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 5. јануара 1904. године у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу трећег одељка чл. 4. закона о административној подели Краљевине Србије, — решено је:

да се село Речка, које само за себе сачињава општину речанску, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од среза крајинског, и придода срезу неготинском, истог округа.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 12. јануара 1904. године у Београду.

РАЗГРУПИСАВАЊЕ ОПШТИНА

Указом Његовога Величанства Краља Петра I, одобрено је решење Народне Скупштине сазване у редован сазив за 1903. год., које гласи:

да се села: Лозна и Угљарево, која су припадала општини стубалекој, у срезу гужанском, округа крагујевачког, одвоје од исте општине и придаду општини љубостињској у срезу трстеничком, округа крушевачког.

да се села: Балановац и Грезна, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од општине васиљске, у срезу заглавском, округа тимочког, и образују

засебну општину под називом „општина балановачка“.

да се села: Лозница, Веселиновац и Словац са засеком Стошићем, која припадају општини лукавачкој, у срезу и округу ваљевском, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од општине лукавачке и у заједници образују за себе општину „лозничку“ у истом срезу и округу.

да се села: Рамаћа, Угљаревац, Добрача, Вел. Шењ и Мала Врбица, која сада у заједници сачињавају општину рамаћску, у срезу гужанском, округа крагујевачког, по изјављеној жељи њихових становника, раздвоје, па села Рамаћа и Угљаревац да образују за себе општину „рамаћску“, а село Добрача, да образује за себе општину „добрачку“, а села: Вел. Шењ и Мала Врбица образују за себе општину „вел. шењску“ у истом срезу и округу.

да се село Бождаревац, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од општине баћевачке, у срезу посавском, округа београдског, и образује за себе општину бождаревачку, у истом срезу и округу.

да се села: Гор. Нерадовац, Павловац, Рибнице, Стрпско, Давидовац и Д. Вртогош, која сада у заједници сачињавају једну општину д. нерадовачку у срезу пчињском, округа врањског, по изјављеној жељи њихових становника, раздвоје па села: Гор. Нерадовац, Д. Нерадовац, Павловац, Рибнице и Стрпско да образују за себе општину доњо нерадовачку, и села: Давидовац и Д. Вртогош, да образују за себе општину давидовачку, у истом срезу и округу.

да се село Вашановац, које припада општини орешковачкој, у срезу млавском, округа пожаревачког, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине орешковачке, и образује за себе општину вашановачку у истом срезу и округу.

Из канцеларије министарства унутрашњих дела, 15. јануара, 1904. године у Београду.

РАСПИС

свима окружним начелствима

Из многих жалби на полицијске чиновнике и достава противу њих управљених,

видео сам поред осталог и то: да су многи полицијски чиновници одвећ једностранни у опхођењу и дружењу са грађанством и да не пазе довољно на своје држање.

Тако многи полицијски чиновници имају свој извештајни круг људи с којима се састају и опходе у приватном животу, избегавајући, чешће пута нарочито, остале грађане а особито оне, који друкче политички мисле.

Овако понашање и поступање полицијских чиновника а нарочито старешина надлештава чини, те остали грађани, с којима никако или ретко у додир долазе, неповерљиво и сумњиво гледају на полицијске органе и рђаво коментаришу то држање полицијских органа само са извесним личностима. Услед тога, пак, ово одстрањено грађанство чак и у случају потребе избегава своју полицијску власт и обраћа се старијим властима за оно за што треба њој да се обраћа.

С тога у интересу саме службе а и угледа полицијских органа желим и захтевам, да полицијски чиновници а нарочито старешине, без обзира на њихове личне погледе и расположења, удесе своје опхођење са свима грађанима подједнако, јер ће то допринети и самој служби; а тим ће се сузбијати и мишљење као да полицијска служи само једном извесном делу грађана. Тако опхођење удружено с достојанством и правичношћу појачаваће веру грађана у полицијску власт и помагање њихово у њену раду.

Саопштавајући вам ово, господине начелниче, очекујем од свих полицијских органа да воде строга рачуна о кретању и опхођењу своме с грађанством и у приватном животу и у служби; а од вас се надам, да ћете сваки рад и кретање противно овим погледима енергично одмах сузбити, где треба и казнити а мене одмах о сваком случају известити.

О пријему ове наредбе начелство известите ме, а исту ће у препису доставити средњим начелницима.

ПБр. 620.
6. јануара 1904. год.
у Београду.

Министар
унутрашњих дела,
Стој. М. Протић с. р.

§ 15. И 16. ПОЛИЦИСКЕ УРЕДБЕ

И. Под горњим насловом, ми смо у 51. броју нашега листа објективно оцењивали чланак из 49-ог броја „Гласа“, у коме је ово питање расправљано, и нашли: да је оно у „Гласу“ погрешно расправљено.

Држећи се строго саме ствари, ми смо били далеко од тога да разбиремо: ко је писао онај чланак у „Гласу“, а још мање нам је била намера да кога вређамо.

Према оваквом нашем држању, све што шевамо могли очекивати могло је бити то, да се наши наводи обеснаже разлозима, и то наравно, у сасвим уљудном и пристојном тону, какав би једино и смео да се срета у листу, који присваја себи право да се уброји у озбиљне и стручне листове, и коме на челу стоје као власник и уредник два правника, — два човека са угледним положајима у друштву.

Ово смо, велимо, једино могли очекивати.

Међутим, на наше големо изненађење, ми смо у 51. броју „Гласа“ нападнути тако безочно, тако јетко, а тоном тако мало пробраним, да ми ево још стојимо пред питањем: да ли је то све било под власништвом и уредништвом људи онако крупних титула, или смо ми у некој забуни.

Али, на жалост, све је то јава, и ми се питамо: треба ли у опште одговарати на оне грдње, које су просуте и против самога листа, потцењујући све оно у њему, што је штампано у рубрици „Поуке и обавештења, а не износећи за то доказе.

Кад би хтели да се идентификујемо са уредништвом „Гласа“, кад би се спустили и заборавили тако као оно, онда би и ми могли одмерити мером, којом смо изазвани.

Али, како ми високо ценимо углед нашега листа, и како нам образовање не дозвољава, да начелна питања сводимо на степен личне лађарске грдње, то ћемо ми са наше стране прећи преко оних испада равнодушно.

Ми ћемо у одбрану нашега листа изнети само то, да су „Поуке“ не само тачне и саобразне законима, него су, може се рећи, академске расправе своје врсте.

Ми жељно чекамо, да нам уредништво „Гласа“ разлозима утврди ма и једну погрешку, која је у тој рубрици учињена.

Специјално пак за овај случај о § 15. и 16. полициске уредбе, о коме смо писали чланак у 51. броју нашега листа, ми поново тврдимо, да је право на нашој страни.

Поред онога, што смо у потврду свога гледишта изнели у поменутом чланку, ми ћемо ево и сада изнети мишљење Државног Савета, које се потпуно поклапа са оним, што смо ми доказивали.

Ево, дакле, шта је рекао Државни Савет, у коме седе правнички ауторитети као што су: г.г. Радовић, Гершић, Петковић и Миловановић, на пројект закона о измени и допуни „полициске уредбе“, којим је, између осталог, предложено, да се § 17 полициске уредбе укине:

„§ 17 по предлогу се укида. Ова одредба поред §§ 15. и 16. полициске уредбе,

ни до сада није важила, јер пресуде по иступним делима расматра само прво претпостављена власт, и њена је одлука извршна.“

Ето, овако вели Савет у акту своме, од 2. децембра ове године Бр. 7952, упућеном г. Министру унутрашњих дела.

Од интереса је да нагласимо, да Држ. Савет вели, како ова одредба није ни до сада важила и ако је у предлогу стајало само ово: „§ 17 укида се,“ те је јасно као дан, да и он, као и ми, сматра, да је њој било места само дотле, докле је стајао § 16 са својим *првобитним* текстом, а да после његове измене није ни њој било места.

Ми ево рекосмо своју последњу реч по овоме, изјављујући, уједно, да се никад више нећемо освртати на оно, што се у „Гласу“ буде рекло о нашем листу, ако се, наравно, то каже тоном, којим је писан чланак о коме говоримо.

ДЕШИФРИРАЊЕ

1. У ОПШТЕ

Оно што ћемо овде рећи о разрешавању тајних рукописа, мораће, према природи саме ствари, бити у врло скромним границама, јер ма и у пола исприно упутство о дешифрирању испунило би једну читаву књижевину. Дакле ма да се овде неће моћи казати ништа опширније и испржније о том питању, ипак смо решени да ствар бар у толико расветлимо, у колико ће то у обичнијим случајевима бити потребно истражнику. У целом овом питању о дешифрирању мораће се чинити нека разлика: у вишим шифровањима, каква се употребљавају у дипломатским и вишим војничким круговима, и нижим шифровањима, каква употребљавају приватна лица за озбиљне и неозбиљне циљеве. Шифре, које се употребљавају у првом циљу ради очувања неке велике државне тајне, и ради саопштења војничких вести и запознети сачињавају један више или мање уметнички састављен склоп, који непосредствени могу у врло ретким приликама разрешити. За такав посао потребна је нарочита извешаност, нарочита спрема и особита срећа; не подесе ли се ова три момента, добро шифрована депеша остаће неразрешена.

Саопштења, пак, која су просто шифрована може разрешити сваки човек ко има само стрпљења, ревности, малко спреме и среће. Такве шифре биће предмет нашег претресања. Шта је пак шифровано вештачки, а шта просто, то није лако казати, пошто између депеше шифроване у разним системима, на разним језицима, па до саопштења, код кога су просто испремештана слова, може бити толики број разних тајних писмена, да се не може учинити подела између оних, које је лако, и оних које је тешко разумети. Ту нам ваља додати, да је тешкоћа врло субјективна; неизвешану, невешту човеку ће добар дешифер у министарству спољних послова или у Ђенералштабу за кратко

време и с потпуном поузданошћу прочитати врло компликовану шифру.

Није нам ваља потребно доказивати, да за истражника мора бити од врло велике важности све што је шифрирано, а нарочито у кривичним стварима. Јер кад код неког злочинца нађемо нешто шифрирано или добијемо нешто што је он шифрирао, значи да се хоће нешто да скрије. Пође ли нам, пак, за руком, да разрешимо нешто што је шифровано, онда у већини прилика прозиремо у ствар јасније него што смо то могли постићи дугим истрагама и многобројним саслушањима. Међутим, шифроване ствари појављују се у истрази много чешће него што ми то обично мислимо; потребно је да се тражи и трага, и ко се потруди да прегледа хартије, прикљешке, писма и цедуљице ухапшеног лица и потражи их по свима шпаговима, шавовима и наборима у оделу окривљенога, наћи ће велику количину саопштења, на којима ће увидети, кад их тачније осмотри, да су шифрована. Тада ће изгледати као шифровано и много привидно бесмислено писмо, многи „конфузни“ запис, много „индиферентно“ шарабатање, што се све пре сматрало као без вредности. Је ли пак у каквој истрази нађено нешто шифровано, та ће истрага баш услед тога добити сасвим друкчији изглед, мораће јој се бар придати више значаја, но што га је дотле имала. Наравно да је могуће, да се једна истрага ни за тачкицу не измени, ма били разрешени читави пакети шифрованих саопштења, који су нађени код окривљеног, али то се не сме никад унапред схватати. Правилно је кад се сматра: да у ствари мора бити нешто више, но што изгледа, кад је нађено нешто шифровано. Рецимо да је реч само о покрађи каква сребрна сахата а лопов је имао код себе шифрована саопштења, моћи ће се бар закључити, да је то какав препреден члан неке веће лоповске друштине итд.

Ваља се држати начела: шифровано се мора дешифровати, бар покушати да се то учини. Како ће се то чинити, друга је ствар. Да ли је неко саопштење шифровано просто или тешко, не може се за први мах готово никад разликовати. Има метода шифровања, који у први мах изгледају врло компликовани (кад се н. пр. употреби тако звана вокална шифра, у којој се види само један бескрајан низ вокала) и коју није баш тешко решити. Али тако исто, једно саопштење може изгледати тако, као да је на најпростији начин пермутирано, докле га можда ни најизвешанији дешифер не може разрешити. Према томе истражнику не остаје ништа друго, но да код сваког шифрованог саопштења, које му падне шака, најпре сам учини покушај да га разреши; за тај циљ може се послужити овим скромним упутствима, што их овде доносимо, или — ако има амбација за већи рад и за то потребну спрему — окружиће се књигама, које се искључиво баве вештином дешифровања. Проучавање шифровања само је по себи за истражника врло поучно, јер се из развића науке о њему може проучити метод, који данас употребљавају наше варалице. Сама ствар

је веома давнашња. Шифром су се служили још Грци и Римљани, и у средњем веку, особито пак од 15 столећа, употребљавана је она врло много „Manuscript italien“ 1595. из народне париске библиотеке садржи, на пример, на страни 438—446 фрагменте „Diario de Cicco Simonetta“, секретара и саветника првих трију војвода миланских династије Сфорца, у коме су Regule ad extrahendum litteras zifferatas sine exemplo“ (1474.). (Упореди у опште веома интересени натпис П. М. Перега „Les Règles de Cicco Simonetta pour le Déchiffrement des écritures secrètes“¹⁾. Доцније су већ изишли потпуни системи тајног писања²⁾ а данас већ имамо читав низ уџбеника, који су створили формалну дисциплину³⁾.

(НАСТАВИКЕ СЕ)

САХАЛИН

од В. М. Дорошевича
Преводи Љ. В. свршени правник

(НАСТАВАК)

2

— Ево овде су убили из пушке Казева, једног од убица породице Арцимовича, — показује вам кочијаш. — Овде је међава затрпала жену и дете... Овуда сам ономад возио доктора, скидали насељеника с дрвета... Обесно се... Ту су лане заклали насељеника Лаврова...

Обичан сахалински пут. Слика природе мења се. Безнадежна северна сахалинска смрча и јела уступају место веселој и дружељубивој лиснатој гори, која се већ почела облачити у своје нежно, меко и мирисно рухо. По где где срета се не високи Кеदार. Местимице се забеле брезове шумице. Брезе још нису пуцнуле, али њихова стабла изгледају тако весело, радосно и чисто после суровог мрког зеленила четинара.

Ива вита и тужна наднела се над рецом, као да хоће што да разгледа у њеним бистрим таласима. По јаругама још лежи снег, а по брежуљцима на пригревици, већ се развио лопух.

И брада нису више онако стрма, долине су шире. Нису то више литице, нити огромне бездне већ равнине богате простором.

А насеља се сретају све крупнија и крупнија, велика колико богато село. И све чешће се чује на питање — „како живите?“ — одговор:

— Живимо некако, само је лето бестрага кратко.

Путем се сретају волови запрегнути у плуг. У сваком насељу наћи ћете по два три а често и више имућних домаћина.

То је Тимовски округ, — слика средњег Сахалина.

Даље настаје тундра, — „тундра“ како је називају сахалинци.

Точкови тону, једва се окрећу у тресетној маси. Кочијаш силази и иде поред кола, да би олакшало коњима. Једва се мичемо. Од коња се диже пара.

Мирише врес (врисак). Од његовог загушног мириса, сличног мирису кипариса почиње глава да боли. Сва тундра покривена је његовим црвеним жбуновима, као да се запекла крв.

Тундра и Тајга. И изнова ни звука, осим што детлић кљуца или кукавица кука у даљини.

Туга дубока и бескрајна обузима душу. Све наоколо дише нечим безнадежним.

И неверица се чини, да има тамо негде у свету Италија, плаво небо, жарко сунце, да постоје на свету смех и песма... И све што се виђало пређе, — све то чини се тако далеким, као да се дешавало тамо негде на другој планети — чини се сном невероватним, немогућим.

Океан тундра и тајга. И у том океану, као ситна острвца, — парчад тврде земље. На тим острвцима закопала су се насеља. Људи пробали живети, надали се изборити, — немогли, отишли. Тужна напуштена насеља, сретају се свуд до Онора.

А још даље настаје блато и тресет, по којима зими са псима и пролазе, а лети ни на какав начин није могуће проћи.

Иза тог предела настаје Корсаковски округ, — јужни Сахалин.

Разноликост лиснатог дрвета, клима сразмерно блажија. Овде се ипак лакше дише, живи.

Ако ви погледате на карту, видећете како је цео југ измрљан црним тачкама — све насеља. Овде је ипак могуће стати ногом на тврду земљу, и тешки рад помало се исплаћује.

Овде је већ рано пролеће. У предугим редовима лете на север лепи лабудови. Бела широка пруга пружа се у мору на читаве две врсте од обале као млечна река, — иде, таре се о водене биљке и баца икру харинга.

Тице звиждућу и дозивају се у тајги. Овде опет има живота, сунца, светлости. То су вам слике Сахалина.

Овде је ваздух препун тешких уздаха. Овде се у поћном крику тице причињава јак. Овде је тако много проливено крви тих бедника, који кољу један другог због неколико гроша. Овде сваки крајчак — опомиње на какав ужас, све дише патњом. Овде је било тако много греха и труда.

Овде се све добија борбом, сахалинска земља ништа не роди ако се не залије знојем или сузама.

У дубини Сахалина крије се много богатства. Силни слојеви каменог угља; нафте, на сваки начин и гвожђа, а кажу да има и злата. Али Сахалин саревњиво чува своја богатства, чврсто их пригрилио и држи.

Он се испречио пред вама непроходном тајгом, и готов је да вас утопи у блатњавом тресету својих тундри. Гвожђем и огњем мора човек овде да крчи себи пут, а потом крвљу и сузама натапа земљу,

пола живота да жртвује на то, да би другу половину проживео колико толико носно.

Ето какво је то острво — казамат. Природа га је створила у тренутку беса, баш кад је била расположена да створи казамат, а не шта друго. А тешко је и замислити боље казаматске зидове од Татарског и Лаперузовог мореуза. Истина, беже и преко једног и преко другог; но зар има у свету таквог зида, преко кога не би прошао човек, коме је дража слобода од живота?

Свакојако, природа је била и сувише немилостива, стварајући то острво — Казамат.

Ићи ведрога дана обалом овог острва и јасно видети преко мора за супротну обалу, која пркоси и маме си в. плаветнилом, које исчезава у даљини \$73

Осећати да је то тако близу а недостижно. Какво је мучење ств. Каприрода!

Казамат

Дан у казамату почиње у вече, врши „распоред,“ — распоређивајника на радове. Тако и ми да почне „дан у казамату.“

Распоред

Казаматска канцеларија, по намештају слична обичној полицијској канцеларији. Мрачно и прљаво.

Писари из осуђеника шкрипе перима, пишу и преписују безбројна сахалинска нека акта: рапорте, одговоре, уписе, исписе, преписе.

При улазу управитеља казамата, сви устају и клањају се.

Старији надзорник предаје управитељу већ свршен распоред осуђеника, за радове сутрашњег дана.

— За истоваривање пароброда толико и толико. За сечу дрва, дрвосеча... У радионице... Но знаш шта момче, молио Икс Игрековић Цет да му се пошаљу људи башту да прекопају.

— Нема људи, ваше благородије. Људи су сви разређени.

— Ништа, пошаљи шесторицу. Записати их на дрводељске радове... Да, још и Алфа Омговна искала да јој се двојица пошаљу. Немогуће је одрећи. А тај опет контролор у све се пача: покажи му распоред људи. Просто да се човек растргне. Но, свеједно, — пошаљи јој двојицу од тих што су на истоваривање одређени...

„Распоред“ свршен.

Почиње примање надзорника.

— Ти шта хоћеш?

— Иванов, ваше благородије постао је веома дрзак. Ти њему реч, он теби десет. Грди, исмева.

— У ћелију с њим. Три дана о хлебу и води. Ти?

— Петров опет не слуша.

— У ћелију! Све?

— Све.

— Зови раднике.

Улази гомила осуђеника, клањају се заустављају се код врата. Међу њим дан у оковима.

1) Bibliothèque de l'école des Chartes LI, Paris 1899.

2) De Porta: „De furtivis litterarum notis,“ Naples 1563.

3) Dr Joh Ludw. Klüber: „Cryptographia,“ Tübingen 1809 Eduard Fleissner v. Wostrowitz. „Handbuch der Kryptographie,“ Wien, L. W. Seidel & Sohn 1881. — T. W. Kasiski: Die Geheimschriften und die Deschiffrierkunst, Berlin 1863 и т. д.

— Ти, шта ћеш?

— Под ислеђењем сам. Зват сам ради пресуде, чега ли.

— А, одлази тамо к писару. Васиљеве, прочитај му пресуду.

Писар устаје брзо чита, мрмља пресуду.

— Приамурски окружни суд... узимајући у обзир... самовољни одлазак... с продужењем рока... на десет година! — разазнају се речи — Писмен?...
— Да, писмен!

— Потпиши се.

— Оковани тако исто леже и равнодушно као што је слушао, потписује акт и му се додаје још десет година ропства. Чисто као да није о њему реч.

— Могу ли ићи? — мрачно пита око-

— Иди.

Опет ће побећи, бестија! примећаватељ.

Како казаматским правилима, осуђеник „дужан је да саслуша сваку пресуду, равнодушно, не показујући никаквог узбуђења, као да се њега и не тиче.“

То се сматра као „добар тон“. Осуђеници још изгрдити суд. А свака „жалоба“ још изазвала би презрење код осуђеника. Ето откуда га „равнодушност“ к осудама.

У ствари то продужење рока за „одлазак“ њих веома потреса и мучи, изгледа им и сувише неправдо и сурово: „За 7 година — 10 година!“ Ја знам осуђеника који је тако спокојно саслушао осуду на додатак још петнаест година к пређашњем року, а разговарајући самном у двоје без сведока, није могао без суза да, помене ту пресуду: „Ја сам сад пропао човек! Шта сад могу да радим? Сад је већ вечито.“ И толико туге се огледало у гласу те „вуцибатине“ који и „не трепне“ слушајући осуду.

— Има овде још једна пресуда. Федор Незнани¹⁾ ко?

— Ја — јавља се готово слеп човечић.

— Ти си

— Са свим тако.

— Но, онда слушај!

Писар опет почиње мрмљати пресуду.

— Окружни суд... исказ Федора Незнаног... осуђенога на четири године за скитњу... Признати га за осуђеника насељеника тога и тога... узимајући у обзир неједнакост особитих знакова... очи Федора Незнаног означене су као плаве... а у осуђеника — насељеника сиве... нос велики... решио је одбити... Јеси чуо нису признали?

— Изгледа, нос ме омео? — јетко се осмева Незнани. — Излази сад, да и ја нисам ја!

— Писмен?

— Писмен, јест. Само у вече не могу да пишем. Кокочиње слепило имам. Мене су и доведе други довели.

— Но, свеједно! Сутра ћеш потписати! Иди.

1) Непомњашчица, човек који не зна свог породичног презимена. Може, да буде у истини да не зна презимена и породичног имена, а често знају, али не знају из ма каквог узрока.

— Значи, опет у казамат!

— Опет!

— Ех, Господе! — хоће нешто да рекне Незнани, али се уздржава, одмахне руком и лаганим слепачким кораком прилази гомили осуђеника.

Ни на кога ни осуда ни узроци не остављају никаквог утиска. У казамату је „свакоме — до себе“.

— А ви? — обраћа се управник к гомили осуђеника.

— Рок нам изашао.

— А? Одлазите на насељење? Но, момци, до виђења. Срећно вам. Па, пазите и владајте се поштено. Јер иначе доћи ћете опет овде.

— Покорно благодаримо! — клањају се осуђеници.

— Опет ће половина натраг доћи! — теши ме управитељ. — Ти шта хоћеш?

— Гомила се разишла. Пред столом стоји један, види се сељак.

— Рок ми је данас истекао, ваше високоблагородије. Али не пуштају ме. Секира је...

— Нестала је њему државна секира, — објашњава старији надзорник.

— Прошио, момче?

Не никако. Ја не пијем.

— Не пије он! — као ехо чује се надзорник.

— Украли су ми секиру.

— Ко је украо? Ваљда то знаш?

Сељак чеше затиљак.

— А зар ја могу казати ко. Сами знате ваше високоблагородије, шта бива с оним ко то каже.

— Ово ти је свет! — јетко говори управитељ, — кад је, да један другога краде — краду, а овамо казати не сме! Шта је брале, нећеш да кажеш, — онда седи, док се секира не нађе. Је ли ти велики рок био?

— Десет година!

— Дозволите да вам јавим — умеша се неко од писара, — има он ту нешто мало зарађено новца, не много, али изаћи ће мислим колико за секиру.

— Са свим тако, има, има пара! Хвата се, бедник као утопљеник за сламку.

На лицу му сија радост, нада.

— Но па добро! Нек буде. Урачунајте му за секиру. Ослободите га! Ајд, сад иди бестрага!

— Најпокорније благодарим, ваше високо благородије!

— И на такав начин упућен, одлази сад овај да отпочне нов живот.

Његово место пред столом заузима осуђеник с исцепаним копораном, раздртом кошуљом и изубијаним лицем.

— Ваше високоблагородије! Учините доброту смилујте се! Не дајте да погинем!

— Не говори већ нариче.

— Шта је то с њим?

— Били га опет! — доставља старији надзорник.

— Погледајте обраћа се к мени управитељ — шта да радим с њим, где год га видиш — да бију. Бију на мртво име.

— Са свим тако! — потврђује и надзорник. — У општу ћелију, као што сте рекли, метао сам га, ко бајаги за кривицу¹⁾. Нису поверовали — и тамо га избиле. На рад га и не терам, јер сваки час га могу — са свим пришити²⁾.

Човек који је стекао таку мржњу осуђеника, под сумњом је, да је потказао склопиште двојице бегунаца.

— Корисан је био човек! — шапуће ми управитељ, преко њега знао сам све шта се ради у затвору.

И сада је стајао пред нама тај „корисни човек“, испребијан и бедан очајвајући за своју судбину.

Осуђеници га бију. Они којима је он корисан — шта они могу урадити са том побеснелом и острвљеном масом?

— Ако их казниш, они ће га још црње избити! Још можда са свим и примлати!

— Са свим, ваше високоблагородије, тужно додаје бедник, са свим ће ме убити.

— Реци бар, ко те бије? Бар ко први заподева?

— Забога ваше високоблагородије, — зар ја смем казати? Било би ми! Довољно је и ово! Ја онда га не би ни дана живео. Убили би са свим.

— Ето видите ето! Какав свет! Какви обичаји! Шта да радим ја с тобом момче?

— Ваше високо благородије! — и бедник да падне пред ноге.

— Не треба, не треба.

— Пошљите ме куда било одавде. Макар у тајгу, макар на Охотску обалу, пошљите ме. Ја немам више снаге да издржим, ове ужасне ударце. Свака ме кошница боли. Ни лећи, ни сести не могу, свог су ме испребијали. Ваше високоблагородије, ја ћу дићи руку на самога себе!

— У гласу његовом звучи очајање, и истинска решеност да оде, где било, где хоћете.

Управитељ размишља.

— Послати га сутра у II-ги одељак. Дрва ћеш из тајге извлачити.

То је један од најтежих радова, но јадник му се радује као избављењу.

— Најпокорније вам благодарим, ваше високо...

— Шта још?

— Дозволите да ме ноћас у засебну ћелију мету! Иначе опет ће ме тући.

— Метите га! — смеје се управитељ.

— Најпокорније благодарим.

Ето вам човека, коме и засебна ћелија, страшило осуђеника, чини се рајем!

— Све?

— Са свим тако, све.

— Но, сад ајдмо у казамат на прозивку, молитву, — а после да се спава! Доцкан ће данас људи лећи, због тог истоваривања пароброда! — управитељ гледа на сат. — Једанаест. Сутра у четири сата молим на распоређење. (наставиће се)

¹⁾ Ради се то често; потказиваче „да би замазали очи“, кажњавају, ко бајагим, како је он у немилости код управитеља. Често достављачи, на које су по- сумњавали осуђеници, моле да их подвргну телесној казни, „иначе ће да их убију.“

²⁾ пришити на осуђеничком језику значи убити.

ПОЛИЦАЈАЦ

(из записника једног члана полиције)

(НАСТАВАК)

2

— Видићете већ, додаде колега даље, да је то један веома оригиналан и интересантан човек. Ако желите да задобијете његово поверење, морате бити веома обазриви и што мање радознали. Нарочито избегавајте говор о његовој полицијској прошлости, јер ће вас одмах напустити и отићи. Иначе је, у сваком погледу честит човек, и радо ће вам помоћи саветом у важнијим случајевима, ако би за истим имали потребу.

— Заинтересован овим казивањем, навалих на колегу да ми даде што више обавештења о прошлости полицајчевој, после чега он настави:

— Познанство моје са њим датира се од времена када ми је био срески началник, а то је, као што рекох, од пре 15 год. Још тада био је повучен и озбиљан. Са светом се дружио само онолико, колико је ради службе морао. Важно је као један од најспремнијих, најчеститијих и највреднијих среских старешина. Све важније и заплетеније ствари у канцеларији, а нарочито кривице, сам је лично радио. Пошто није пио никакво алкохолно пиће, то је врло ретко ишао у кафану. Обично је седео код куће и читао. Ако будете имали прилику да размотрите његову библиотеку, видећете у њој најсавременија криминална дела како наших тако и страних научара, јер, треба да знате и то, г. Владимир говори врло добро и француски и немачки.

— Поред свих ових одличних особина, мој стари капетан био је врло лоше среће у служби. Томе је, нема сумње, допринела много његова повученост, коју су многи сматрали као намерно избегавање и презирање околине. Мимо овога, било је још нешто што је сметало његовој каријери. Још док је био писар у београдској полицији, г. Владимир имао је неку аферу са једним кривцем, због које је долазило и до суда. Не знам тачно у чему се састојала и како се свршила ова ствар, али сам чуо да је г. Владимир због ње тада изгубио службу, и да је доцније, ма да је у службу враћен, остао обележен тамо у министарству као чиновник мало *дужих руку*. И ако је цео његов доцнији рад, као што вам рекох, био најбољи доказ о његовој честитости и чиновничкој исправности, он, на велику жалост, никад није успео да поврати стару репутацију и изглади укорену сумњу.

— Ја се овоме, у осталом, ни најмање не чудим, јер добро знам, да је довољно, бар код нас Срба, назвати некога *курјак*, па да после целог живота остане курјак.

— Са свим је тако одвратих колеги и умолих га да продужи о г. Владимиру.

— Пошто је најзад дошао до уверења, настави колега, да му и најсавеснија служба ништа не помаже, г. Владимир је, после 20-то годишње указне службе, сам тражио и добио пензију као срески началник I-ве класе.

— Неко време по овом, живео је стално у Београду, а за тим је, биће томе скоро година дана, дошао у К.... где ће, како ми бар сам рече, остати дуже време ради извршења неког *важног посла*. И поред најбрижљивијег распитивања, нисам ништа прецизније могао сазнати о овом његовом важном послу, али потпуно верујем да он овде не седи узалуд, и да ће, на крају крајева, придонети неко велико изненађење грађанима К....

— Ето, драги колега, то је све што вам знам рећи о мом старом капетану, а и сам бих желео сазнати што више о њему.

— Имајте, најзад, у виду још и то, да општински председник *газда Марко*, један од најбогатијих и највиђенијих овдашњих грађана, „*фрчи*“ нешто много на г. Владимира и покушава свим могућим средствима да га одавде уклони. У томе је ишао толико далеко да му је, преко оних *горе*, подметана чак и антидинастичност. Разуме се већ, да сам ја ово разбио, али ће добро бити ако и ви будете имали у виду ову необјашњиву мржњу председнику према г. Владимиру. Све ми се чини да међу њима има неки ђаво. Биће интересно ако вам испадне за руком да пронађете узрок овој мржњи....

* * *

— Прошло је већ 15 дана како сам примио дужност среског началника у К.... али ми се још не указа прилика да се упознам са г. *Владимиром*. Некако је испало, да се никако нисмо могли срести у кафани, а да идем, опет, његовој кући било ми је мало незгодно. Право да речем бојао сам се, да овај мој корак, после свега онога што сам о њему чуо, не изазове код њега неку сумњу, или, у најбољем случају, да га не сматра као неку нарочиту наметљивост, а то би ми било врло непријатно. Не остаде ми ништа друго, до да ствар оставим случају, који се брзо указа. Ну, о томе доцније....

* * *

— Било је то марта месеца 187* год. управ на 20 год. пре овога догађаја. Маса света беше се слегла у згради старог варошког суда да присуствује претресу *Владимира Н....* писара управе града Београда, који беше оптужен за намерно пуштање из затвора, у циљу користољубља, једног од најопаснијих тадашњих зликоваца *Милана Т....*, за кога је несумњиво било утврђено да је заклао и опљачкао богату удовицу *С....* Овај злочин, јединствен по дрскости и свирепости, беше узбунио целокупно јавно мњење, и ко зна шта би било од београдске полиције да једном њеном младом, вредном и најинтелигентнијем писару није пошло за руком, да у року од 3 дана ухвати убицу и тиме задовољи јавно мњење, а у исто доба и спасе углед престоничке полиције. Тај одлични писар, коме је једно време цео Београд пљескао због постигнутог успеха у овом зверском убиству, није био нико други до оптужени Владимир, против кога се грађанство сада у оноликој истој мери револтираше, у коликој се пређе — када је ухватио убицу њиме одушевљаваше.

— Било је више но извесно да ће на суду рђаво проћи.

— Поред осуде јавног мњења, против њега постојаху још и врло јаки основи подозрења.

— Комисија која је над њим, по наређењу министровом, водила истрагу утврдила је: да је он, као дежурни писар квар. палилулског једног вечера задржао убицу у кварту, тобож ради испитивања, до 12 часова ноћу само с тога да би му, при повратку у затвор управин, пружио могућност да што лакше побегне испред спроводника, као што је и било. Ово се још јаче утврђиваше једним писмом побеглог зликовца, упућеном министру унутрашњих дела, у коме отворено признаваше да је *Владимир* пустио да побегне за динара.

— Поред свега овога, а за несрећу туженог, убица није био окован, и по мишљењу државног тужиоца, а са осталим основима, био довољан за кривицу оптуженог чиновника.

— Узалуд је оптужени актима испитивања доказивао да је оне вечери, када је ствар извршено, зликовца испитивањем ранијим његовим злочинима; у позивао на сведоке, који су доказивали да је побегли зликовац био сав рањав на ногама те га зато није могао оковати; узалуд је, најзад, жандарм, испред кога је зликовац побегао, отворено признавао да је бегство извршено услед његове непажње, — суд је ипак морално осудио оптуженог, јер га је ослободио из *недостатка доказа*. Разуме се већ, да је одмах отпуштен из државне службе. После неколико дана већ га је нестало из престонице. Са нешто мало заштећевине коју је сачувао од продајног имања у месту рођења, отишао је у иностранство са уверењем: да ће *јарко сунце* ма кад доказати његову невиност.

* * *

— Прошле су пуне 4 године од како је Владимир отпуштен из државне службе. Неколико знатнијих политичких промена за ово време, истакле су на површину многе нове, али у исто доба и најобичајне људе. То је код нас у Србији, на жалост, обична ствар. Људи се не цене по способностима већ по политичким заслугама. Полицијска струка и у овом погледу на првом је месту. Позната изрека: „*с мало аамети на пашалук седе*“ нигде се канда, не може згодније применити као на извесне полицијске старешине, који су своје букварско знање комплетирали по разним терзијским или абаџијским радионицама, па доцније путем протекције или измењарења достигли до великих положаја у својој струци. Жалосно, али истинито....

(НАСТАВИТЕ СЕ)

КРЕНКЕБИЛ

— Анатоли Франс —

(НАСТАВАК)

— Ви сте се преварили. Овај човек није вас увредио.

— Мешајте се онда када се вас тиче, одговори му жандарм, без икакве претње, јер говораше човеку добро обученом.

Старац је настојавао са много тишине и постојаности. И жандарм му саопшти наредбу да се објасни код комесара.

Међутим Кренкебил викаше:

— Не! шта сам ја рекао: „Смрт кравама!“

Он изговараше ове чудновате речи када дође к њему г-ђа Бејар, обућарка, носећи у руци оних четрнаест суа. Али жандарм 64 већ га беше ухватио за јаку, и г-ђа Бејар, мислећи да се не дугује ништа човеку, који се води у затвор, мету својих свест суа у џеп од своје кецеље.

Идевши своја кола у затвору, своју у изгубљену, провалу под својим има и сунце угашено, Кренкебил рекао:

Па инак!

Пред комесаром старац изјави да је стављен на своје путу услед навале једног сведок онога догађаја, потврђујући да жандарм није био увређен, и да је потпуно преварио. Каза своје име сведока: доктор Давид Матије, главни лекар болнице Анброац-Паре, притежалац додије части. У другим временима једна таква сведожба довољно би обавестила комесара. Али онда у Француској научници беху сумњиви.

Кренкебил би сада затворен, проведе ноћ у славњачи, па ујутру би колима пренесе у депо.

Затвор му се не учини ни бедан, ни понижарајући. Учини му се потребан. Што га изненади улазећи у њ, то беше чистота зидова и пода. Рече:

— Ако је до zgodног места, ово је баш zgodно место. Права истина! Јело би се на земљи.

Оставши сам, он хтеде повући своју столицу; али примети да беше ланцем везана за зид.

При том гласно изрази своје изненађење:

— Каква смешна идеја! Ето једна ствар коју ја, извесно, не бих изумео.

Кад је сео, он стаде ломити прсте и чудити се. Досађиваше му љутање и самоћа. Под утицајем чаме он са узнемирености мишљаше на своја кола у затвору, још пуна с купусом, шаргареном, целером, мапом и млечњаком. И он се питахше ожаловљен:

— Где ли су гурнута моја кола?

Трећег дана, он прими посету свога адвоката, г. Лемерла, једнога од најмлађих чланова адвокатског кора париског, председника једнога одсека „лиге француске отаџбине.“

Кренкебил покуша да исприча своју аферу, што му није било лако учинити, јер он немаћаше навику да говори. Можда би се ипак извукао са мало помоћи. Али његов адвокат врћаше главом једним неповерљивим изгледом према свему ономе што он говораше, и, преврћући листове, рогуња:

— Хм! Хм! ја не видим ништа од тога у актима. Затим, са мало умора, он своје плаве бркове, рече:

— У вашем интересу, било би можда боље да признате. Што се мене тиче, ја држим да је ваш начин апсолутног одрицања само знак невештине.

И од онда Кренкебил би учинио признање кад би знао шта требаше признати.

* * *

Г. председник Буриш посвети пуних шест минута испиту Кренкебиловом. Овај би испит донео више светлости да оптужени одговараше на постављена му питања. Али Кренкебил немаћаше навику да води дискусију, и у једном таквом друштву дужно поштовање и страх затвараху му уста.

Тако је он ћутао а председник давао одговоре; они су били оптерећавајући. Он закључи:

— Најзад, ви признајете да сте рекли: „Смрт кравама!“

Тада само оптужени Кренкебил пусти из свог старачког грла један шум старе гвожђарије и разбијених прозора.

— Ја сам рекао: „Смрт кравама!“ зато што је г. жандарм рекао „смрт кравама!“ Дакле ја сам рекао: „Смрт кравама!“

Он је хтео да каже да је зачуђен тако непредвиђеним окривљењем, у својој пренеражености, поновио чудновате речи, које му се лажно приписиваху и да их он није нипошто изговорио. Он је рекао: „Смрт кравама!“ као што би рекао: „Ја држао увредљив говор, јесте ли могли веровати?“

Г. председник Буриш не узе тако.

— Тврдите ли, рече он, да је жандарм први изговорио тај узвик!“

Кренкебил не хтеде дати реч. То је било сувише тешко.

— Ви не остајете при том тврђењу. Имате право рече председник.

И он нареди да се позову сведоци.

Жандарм 64, по имену Бастијан Матра, закле се да ће рећи истину и ништа друго до истину. Затим учини овај исказ:

Био сам на служби 20 октобра када, у подне, приметих у улици Монмартри једно лице, које ми се учини путнички продавац а које држаше своје двоколице непрестано на једном истом месту, што је било узрок закрчености кола. Ја му три пута издадох наредбу да тера, што он увек одрече послушати. А кад га опоменух да ћу га доставити кварту, он ми одговори узвикнувши: „Смрт кравама!“ што ми се учини да је увреда.

Овај исказ, одлучан и умерен, би саслушан од стране суда са очевидном наклоношћу. Одбрану је дала г-ђа Бејар, обућарка, и г. Давид Матије, главни лекар болнице Анброац-Паре, притежалац легије части. Г-ђа Бејар није ништа видела нити чула. Г. Матије се налазио у искупљеној гомили око жандарма, који позиваше продавца да се креће с колицима. Његова сведожба изазва један инцидент.

— Ја сам својим очима видео догађај, рече он. Приметио сам да се жандарм беше преварио: он не беше увређен. Ја му приступих и приметих му то. Жандарм остаде при своје и позва да пођем с њим

у комесаријат. Учиних. Поновићу моју изјаву пред комесаром.

— Можете сести, рече председник. Нека се позове сведок Матра. — Матра, кад сте приступили хапшењу оптуженог, зар вам није г. доктор Матије приметио да сте се преварили?

— То јест, господине председниче, да ме је увредио.

— Шта вам је рекао?

— Рекао ми је „Смрт кравама!“

Ово произведе узрујаност и смех у публици.

— Можете се повући, рече председник брзо.

И он опомену публику да ће испразнити салу, ако се овакве манифестације понове. Међутим, одбрана потресаше видно руке од његове хаљине, те се мишљаше у том тренутку да ће Кренкебил бити ослобођен.

Кад се поврати мир, Г. Лемерл устаде. Он отпоче своју одбрану са похвалом жандарма Префектуре, тих скромних служитеља друштва, који, за ништавну плату, не знају за умор, и излажу се непрестано опасностима, показујући свакога дана јунаштво. То су стари војници, и који остају војници. Војници, та реч казује све...“

И г. Лемерл се подиже, без напора, до врло високих погледа о војничким врлинама. Он беше од оних, рече, „који не допуштају да се дира у војску, у ту народну војску, због које се дичи што јој и он припада.“

Председник климну главом.

Г. Лемерл, одиста, бејаше поручник у народној војсци. Сем тога био је националистички кандидат у кварту Вјеј-Ходристе.

Он настави:

„Заиста не, ја не познајем скромну а скупоцену службу, коју посведневно врше ови чувари мира храбром становништву париском. И ја не бих пристао, господе, да браним Кренкебила кад бих у њему гледао увредиоца једнога старога војника. Мој се клијенат оптужује да је рекао: „Смрт кравама!“ Смисао ове фразе није сумњив. Ако прелистате речник поквареног језика, ви ћете у њему читати: „Крављаче, смрдљивко, ленштина, беспосличар; који се протеже лено као крава, у место да ради. — Крава, који се продаје полицији; шпијун.“ Смрт кравама“ се каже у извесном друштву. Али цело је питање у овоме: како је Кренкебил рекао? Шта више, је ли рекао? Допустите ми, господе да у то посумњам.

„Ја не сумњам ни мало у честитост жандарма Матре. Али као што смо рекли, он врши један тегабан посао. Он је кат кад одвећ, претерано уморан. У таквим приликама он је можда био жртва халуцинације слуха. И кад нам је он, господе, мало пре рекао да је доктор Давид Матије, притежалац легије части, главни лекар болнице Анброац-Паре, витез науке и човек светског гласа, такође узвикнуо: „Смрт кравама!“ ми смо заиста принуђени да признамо да је Матра плен болести обдесије, и, ако израз није и сувише јак, у делиријуму персекуције.

И онда чак ако је Кренкебил и узвикнуо: „Смрт кравама!“ остало би знати да ли та реч, у његовим устима, има карактер престапа. Кренкебил је природно дете једне уличне пиљарице, жртва рђавог живота и пића: он је рођен алкохоличар. Ви га ето видите оглупелог од шесетогодишње беде. Господо, ви ћете рећи да је он неодговоран.“

Г. Лемерл седе и г. председник Буриш прочита између зуба пресуду која Жерома Кренкебила осуђиваше на петнаест дана затвора и 50 динара казне. Суд је засновао своју оцену на сведоцима жан-дарма Матре.

Вођен кроз дуге и мрачне ходнике судске, Кренкебил осети огромну потребу симпатије. Окрене се ка париском стражару који спровођаше и назва га три пута: — Сипал!... Сипал!... Шта? Сипал!....

И уздахну:

— Пре само две недеље да ми је ко рекао да ће ми се овако шта десити!... Затим стаде овако размишљати:

— Та господа говоре сувише брзо. Говоре добро, али говоре сувише брзо. Не може се човек с њима објаснити!... Сипале, зар ви не налазите да они говоре сувише брзо?

Али војник иђаше и нити му одговори нити окрену главу да га погледа.

Кренкебил га запита:

— Зашто ми не одговарате?

А војник је ипак ћутао. И Кренкебил му рече јетко:

— Говори се добро псу. Зашто ми не говорите. Ви никад не отварате уста: ви се дакле бојите што смрде?

* * *

Одведен у затвор, Кренкебил седе на своју ланцем завезану столицу, пун чуђења и дивљења. Ни он сам не беше потпуно свестан тога да су се судије превариле. Суд му беше сакрио своје унутарње слабости под узвишеношћу форме. Он не могаше веровати да има разлога против судских чиновника, чије разлоге није разумео; беше му немогуће појмити да је нешто храмало у једној тако лепој церемонији. Јер нити идући у цркву нити у Елизе, он, у свом животу, не беше ништа тако лепо видео као суђење у поправној полицији. Он је знао добро да није узвикнуо „Смрт кравама?“ И кад би осуђен на петнаест дана затвора за то што је узвикнуо, то беше, по његовом мишљењу, једна величанствена тајна, један од оних чланова вере, којих се верни држе неразумевајући их. једно мрачно откривење, сјајно, за обожавање и страшно.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

1.

Суд општине мариновачке, актом својим од 7. ов. м-ца Бр. 23, пита:

а. „Стојан Пауновић, земљоделец из Мариновца, осуђен је пресудом овог суда Бр. 213,

на неколико дана затвора за непослушност, и да плати 2 динара таксе у маркама.

По овој пресуди он је затвор издржао, а кад му је затражена такса у 2 дин. он је изјавио: да није дужан да је плати, јер он плаћа испод 5 динара непосредног пореза, те је, по томе, ослобођен плаћања таксе у смислу чл. 2. тач. 8. закона о таксама.

Како су наводи Стојанови, односно плаћања пореза истинити, то суд стоји пред питањем: да ли сме наплатити ову таксу егзекутивним путем, пошто он има стоке, која би се могла продати или не?“

б. „Многа Пореска Одељења не држе се строго расписа г. Министра финансија, од 29. марта 1897 год. ПрБр. 7702, па дозвољавају пренос непокретног имања по књизи „Б“, са једног на друго лице и онда, кад нема никаквог писмена, потврђеног влашћу о продаји и куповини имовине, већ кад само то продавац и купац изјаве обичним актом поднесеним Одељењу.

Оваквом радњом пореских Одељења изиграва се оно наређење из § 471 грађ. суд. поступка, по коме земљоделец ни сам не може отуђити кућу са плацем и пет дана ораће земље, јер сиротиња нагнана незгодним приликама и не схватајући значај овога благодејања и сама помаже да се ово учини, а зеленаши још и више.

Сем овога, оваквим продајама ствара се погодно земљиште недогодним парницама чак између наследника садашњих продаваца и купаца, а много пута и између ових самих.

Потребно је да се чује и мишљење уредништва, да ли је овакав поступак Пореских Одељења правилан или не?

И, како овај суд има неколико нерасправљених питања као што су ова два, он моли уредништво, да што пре изнесе своје мишљење и по једном и по другом.“

— На ово питање одговарамо:

1. Тачком 8. члана 2. закона о таксама, наређено је, да таксу не плаћају сиромаси, ни у ком случају.

За сиромаси, пак, сматра се онај, који не плаћа више од 5 динара непосредног пореза на годину, не рачунајући ту прирез и лични порез.

Према овоме, не сме се наплатити такса, егзекутивним путем, ни од једнога, који не плаћа више од 5 динара непосредног пореза, без обзира на то, што он има покретности, из које би се она могла наплатити, па се наравно, то не може учинити ни према Стојану, о коме је реч у овоме питању.

2. По распису г. Министра финансија, од 25. новембра 1890 године ПрБр. 10.027 пренос имовине по књизи „Б“, могао се вршити само у два случаја: на основу талије или пресуде изборног суда, али је било дозвољено, да се само плаћање пореза преноси на купаца, по нарочитим списковима, који су састављени по простом пријави продавца и купца.

Како је овај последњи случај доносио огромне незгоде за пореске власти, и отежавао сам разрез пореза на земљиште, а међутим пружао могућност, да појединци у истини остану без имања, ма да се по пописној књизи води ово на њихово име, то је расписом од 29. марта 1897. год. ПрБр. 7702, наређено: да се после сваке продаје мора извршити пренос имања на новог сопственика, а укинута задуживање порезом по списковима, те је, тако, као основица за разрез пореза на земљиште остала једино пописна књига „Б“.

Да би се спречило изигравање наређења § 471 грађ. суд. поступка, која говоре о благодејању земљоделца, овим је расписом наређено, да се пренос може вршити само по оним продајама, које су учињене са знањем власти, пружајући, тако, надлежним властима могућност, да контролишу, да ли се ово законско наређење врши.

Према овоме, сва она одељења, која дозвољавају пренос имања по књизи „Б“ без писмене изјаве *потврђене надлежном влашћу*, греше против јасних одредаба овога расписа.

II.

У броју 49. нашега листа, од прошле године, штампали смо питање г. Драг. Ђ. Јовановића, писара ср. мачванског, о томе: како ће се потврђивати уверења, која се издају за потврду талија у смислу тач. 11. под б. и в. правила г. Министра правде од 24 децембра 1873 године, па смо обећали, да ћемо ми дати одговора, ако то не би учинио г. Св. Јањић, Касациони судија, поводом чијег је чланка и текло ово питање.

Како г. Јањић до сада није одговорио, то ћемо ево ми по обећању, изнети своје мишљење о овоме питању.

Дакле:

Као што је познато, уверења су ова потребна:

а, кад неко сам приватно продаје своје имање, па хоће да докаже, да му преко продајног имања остаје још онолико, колико се по §. 471. грађ. суд. поступка штити, или да није земљоделец; и

б, кад власт узима у попис чију имовину, па се овај брани да није трговац или занатлија него земљоделец, или она сама хоће да сазна да ли му остаје онолико земље, колико му као земљоделцу штити закон, водећи, тако рачуна, по званичној дужности, о наређењима §. 471. поменутог закона.

И по слову правила г. Министра и по духу закона, садржину ових уверења мора да потврди полицијска власт, а не само „да су то сведочанство одиета издали: кмет и три општинара оне општине, којој продавац припадаје,“ као што је у 48 бр. „Гласа“ речено.

Да би, пак, ово могла учинити у опште, а уз то још и без бојази да не погреша, једини је излаз стручни премоер осталог имања, као што смо ми већ објаснили у 30 и 31 броју „Полицијског Гласника“, од 1902 године, кад год је наравно, у питању: остаје ли продавцу довољно земље по закону, јер других путова и срестава нема за то.

Ово, наравно, важи и за случајеве, кад сама власт врши попис и хоће да зна, да ли дужнику остаје још земље колико треба.

Кад је, пак, питање: да ли је неко земљоделец, трговац или занатлија, онда ће средња власт, пре потврде уверења, покушати да стекне лично уверење, у колико је то у опште могуће према приликама, у којима се налази онај, за кога се ово разбира, а ако је то немогуће, онда ће средња власт тражити о томе, од дотичне општине, званичан извештај, изnoseћи у својем захтеву зашто га тражи и чинећи општину одговорном за несправност, па ће на основу тога стањати своју потврду.

Она ово може да чини без страха да ће одговарати, пошто јој као гаранција служи извештај општине, као познаваоца месних прилика и факата, и као власти једино надлежне за давање таквих података.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Како се у извесна друштвена занимања не може ући по једностраној изјави и жељи појединаца, него се претходно морају да испуне услови, постављени законима, н. пр. трговац и занатлија морају испунити услове из еснафске уредбе и трговачког закона и т. д. то и отуда треба тражити потребне податке, па ће се после њих наћи истина.

Ово су случајеви, дакле, у којима се полицијским властима намеће дужност, да сазнају тачно стање и занимање појединаца; а ако би се ван овога што тражило, као што г. Јовановић наводи, н. пр. каквог је занимања који био пре 10—15 година, то, по нашем мишљењу, не мора да оверава полицијска власт, нити је који може нагнати на то, кад је то, у осталом ван могућности.

У свима тим случајевима мора се одговорити суду, да полицијска власт не сме примити на себе издавање и потврду таквих уверења, пошто и сама не може да прибави веродостојне податке о томе, чак ни од месне општинске власти, пошто и ову власт дели велики размак од времена, у коме су се таква факта догађала или постојала.

III.

Један средњи писар пише:

«Молим уредништво, да у «Полицијском Гласнику» изволи изнети своје мишљење о томе:

Шта би се по кривичном закону могло предузети, било на тражење приватног лица, било иницијативом саме власти, против часника и одборника једног општинског суда, кад они на захтев иследне власти издају уверење, (по крив. поступку) да је једно лице рђавог владања, и да се у грађанству за рђавог сматра и онда, кад то лице није никада ни осуђено ни осуђивано?»

— На ово питање одговарамо:

По чл. 16. закона о општинама, који једино говори о томе: ко је доброг владања а ко не, узима се да су рђавог владања они, који се помињу у тач. 3 под а и б — који су осуђивани или су под судом за проста из користољубља учињена злочинства или преступе, док не поврате грађанску част.

Према овоме, кад лице, о коме је реч, није ни под судом нити је било осуђивано, онда се сматра да је доброг владања.

Кад су, међутим, суд и одбор, у смислу чл. 95. тач. 4. закона о општинама, издали уверење да је он рђавог владања, онда су они криви за прављење лажних исправа по §. 111. крив. зак. у вези са §. 132 истог закона.

Овако су они криви, ако су знајући да није био осуђиван намерно издали уверење противно чл. 16. закона о општинама. Али, ако су они у уверењу нагласили, да он није рђавог владања у ономе смислу, како тражи чл. 16, али да они мимо тога имају уверење, да он није доброг владања, и да се о њему у грађанству тако мисли, онда они не могу бити одговорни, јер је то ствар њихова убеђења, а суд није дужан да се осврће на тај део уверења, који је издат по убеђењу њиховом, него на оно што се по чл. 16. сматра као рђаво или добро.

У броју 46 и 47 Полицијског Гласника, од прошле године, јавили смо, да је ноћу између 31. октобра и 1. новембра пр. год. отворена каса Станку Васовићу, кфецији у сарајевској улици, и одатле му украли готов новац и драгоцености.

Лопови који су ову крађу извршили, ухваћени су на Нову Годину у Пожези, у моменту, када су хтели неке од покрадених драгоцености да заложу у тамошњој штедионици. Они се сада налазе под истрагом и у притвору код кварта савањског и то су:

1. **Божић** — **Божа Шапчовић**, по занимању келнер, који је пре неколико месеци изашао из службе од општењеног Станка.

2. **Мијат Драшковић**, који је лане пуштен са осуде, а био је осуђен на 20 година робије због хајдуковања и разбојништва.

ТРАЖИ СЕ

Даницу Јанковић, синувицу Саве Петровића, пушкара из Вајева, која је од куће оту-

марала, тражи начелство окр. вајевог депешом Бр. 412. Она има 15 година, омалена је, дежмекаста, плава у опште, косе коврчасте; од одела има на себи: реклу и сукњу од камука затвореног, плитке ципеле са широм. Нађену треба спровести начелству округа вајевог, с позивом на Бр. 412. УБр. 1200.

ПОТЕРЕ

Михаило Ускоковић, одакле је родом непознато је,¹⁾ стар је 26 до 27 год., нежењен, да ли је осуђиван непознато,²⁾ писмен, поданик српски, вере православне, висок, ћосав, брија

се, дугог носа, у лицу роав, зелених очију, говори јасно, на себи има од одела панталоне, гуњ од шајака, на глави шубару, прну јагњећу, на ногама опанке и чарапе, оптужен што је у друштву са Милутином Ристићем, коцкарном и др. извршио разбојништво над Петронијем Јовановићем, теж. из Сикирице и отели му 1000 дина, а тиме створио себи кривцу казниму по §. 237 и 241 крив. зак., — побегао је незнао где; с тога се моли уредништво тога листа, да предње у своје листу општамна, како би се Михаило могао што лакше и што пре пронаћи, чему ће припомоћи публикација овога расписа.³⁾

КБр. 24.598.—903. г.

10. јануара 1904 год.

Ђуприја.

Иследни судија

М. М. Наствић

Урош П. Митић, из В. Извора, у децембру пр. год. извршио је опасну крађу ствари и новца Игњату Шнајдерићу, из Рајпа, и по извршењу крађе побегао. Он има 17—18 год., средњег је стаса, косе смеђе, чеда малог, дугих образа, очију граорастих, уста умерена, без браде и бркова, од одела има на себи: полован капут и панталоне од материје, на глави шубару, на ногама опанке. Позивају се све полицијске власти, да Уроша живо потраже и нађеног спроведу начелнику средском у Неготин, с позивом на Бр. 300. УБр. 1570.

¹⁾ По подацима што их уредништво има, Михаило је родом из Ужица.

²⁾ Кажњаван је испуно небројено пута, а и осуђиван је. Побегао је из пожарев. казн. завода 7-ог марта 1902 год. (види 10 бр. Полиц. Гласника 1902 год. стр. 72—80).

³⁾ Износимо и слику његову.